

V torek,

četrtek in saboto

izhaja in velja:

Za celo leto . . .	7 for.	50 kr.
" pol leta . . .	3 "	80 "
" četert leta . . .	2 "	— "
" mesec . . .	— "	70 "
Po pošti:		
Za celo leto . . .	9 for.	50 kr.
" pol leta . . .	4 "	80 "
" četert leta . . .	2 "	50 "
" mesec . . .	— "	90 "

SLOVENEK.

Oznanila.

Za navadno dvestopno versto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr. ktera se trikrat natiskuje; večje pismenke plačujejo po prostoru.

Za vsak list mora biti kolek (štampelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

St. 98.

V Celovcu v četrtek 6. decembra 1866.

Tečaj II.

Kaj so nemškutarji naši res hvale vredni?!

(Na dalje.)

Kar velja od dokazovanja, velja tudi od vseh družih ugovorov, kolikor so si jih že ali si jih bodo še izmislili prijatelji naši. Vsi od kraja do konca so jalovi, prazni in lažnjivi. Pravi vzroki, zavoljo katerih nam nemškutarji naši ravnopravnost narodno kratijo, so povse drugi. Ako nočejo oni resnici v oči pljuvati, morajo priznati in obstati, da nam obveljavo jezika našega ovirajo prvič: iz bedaste nemške prevzetije, ker se, Dežmanovega Anžeta posnemaje — kojé, da ne bi „nobel“ bili, če se ne bi po nemško spačili; potem: iz grde dobičkarije, ker s pomočjo tujega, nemškega jezika laglje slovensko ljudstvo molzejo in sebe bogatijo; na dalje: iz grde lenobe in zanikernosti, ker se jim toži star, uglajen, njim priljubljen nemški pot zapustiti, dasiravno dobro vedó, da je kriv in nepostaven, ker so dolžni oni po narodu se ravnati, ne pa narod po njih; in poslednjič delajo eni to: iz grdega sebičnega namena z nemškutarijo se vladi prikupiti in tako še Bog ve kaj postati. Ali britke skušnje pretečenih let nas učé, da čem bolj so se taki možje, ki so nam narodne pravice gazili, poviševali, tem bolj se je Avstrija poniževala, s številom teh nemškoglavnih nebigrabičev je v enaki meri tudi število davkov naraščalo, a blagostanje Avstrijanov

se manjšalo. Razun slabih, enostranskih, nemških ministrov in obče znanih prenapetih nemško-madžarskih hegemonistov so nam taki ponemčeni, v zaničevanju in zatiranju národnosti slovske svoje časti in slave iskajoči odpadniki največ pripomogli, da smo v Avstriji poslednja leta tako silno žalostne in revne čase doživeli! Potem naj ves svet sodi, ali so naši nemškutarji, kar se tega tiče, res kake hvale vredni?

To so vse prazne kvante, bodo rekli zdaj tržiški in drugi nemškutarji po deželi. Vseh nesreč, ktere Avstrijane poslednja leta tepejo, krivi so le Slovani; oni so federalisti, separatisti, partikularisti, panslavisti, aneksionisti, fantastični idealisti, centrifugalisti in Bog ve še kakovi — isti. Oni delajo vedno združbe in prepire zavoljo narodnosti samo zato, da bi s tem Avstrijo čedalje bolj slabili tako dolgo, da bi na zadnje razpadla in da bi oni na razvalinah njenih svoja lastna slovska kraljestva ali celó cesarstva napravili in ustanovili. To pesmico nam Slovanom ne samo Madjari in Nemci, ampak tudi nemškutarji naši kakor sploh vsi nasprotniki ravnopravnosti narodne navadno vselej zapojó, kedar koli se za vresničenje obljubljene in slovske zagotovljene ravnopravnosti narodne oglasimo. Zavoljo tega je menda navstal tudi pregovor: „Grosse Herren sehen es nicht gern, wenn man slavisch gesinnt ist“, to je: Velika gospóda ne vidi rada, da je kdo navzet slovske misli. Ali naj nam vendar enkrat ti „grosse und kleine Herren“, ako morejo, resnico gori omenjenih besed dokažejo. Do zdaj so

nam ta dokaz še vedno na dolgu ostali in to bodo najbrže tudi vprihodnje, ker dobro vedó, da nas je od l. 1848 sem le nemškobirokratični Bachov (samodržni) in Schmerlingov (ustavni) centralizem izmolzel in Avstrijo v tolike nadloge in stiske pripravil, v katerih se reva dan današnji nahaja. Tega nesrečnega, nemškobirokratičnega centralizma, ki je nam in Avstriji toliko krvavih ran vsekaj, pa nimamo kratkomalo mi Slovani na vesti, nego spočeli in iskojili so to nesrečno spako sovražniki ustavne svobode, med ktere mi Slovani nikdar spadali nismo. A povod k temu dali jim so, ako ne boste zamerili, Robert Blumovi in Košutovi rojaki in sploh vsi nasprotniki ravnopravnosti narodne, med ktere tudi ljubeznjivi nemškutarji naši spadajo, ne pa Slovani vselej zvesto svojemu cesarju vdani. — Slovani smo sicer res federalisti od pete do glave in takovi smo bili tudi že leta 1848. Toda zavoljo tega nismo nikakovi separatisti, centrifugalci, politični panslavisti ali celo morivci Avstrije z namenom samostojna slovska kraljestva namesto nje osnovati, kakor se nam vedno na ušesa góde, kedar koli svojo pravico zahtevamo. Mi Slovani smo federalisti samo zato, ker smo do živa prepričani, da je samo na federativnej podlagi, t. j. v razdeljenji Avstrije na avtonomne historične (ali kjer to ne gro, tudi na narodne) skupine, vresničenje politične in narodne ravnopravnosti vseh avstrijskih narodov mogoče. V federativnej Avstriji bi še le besede cesarjeve: „Vsi enaka bremena, vsi enake pravice“, resnica postale;

Besednik.

Zrinska tristoletnica v Zagrebu.

(Dalje)

V nedeljo 25. zjutraj zopet zagromé topovi, po ulicah pa hodi vojaška glasba svirajoča lepe narodne potnice. Oblaki so se bili čez noč razvlekli in nastalo je jutro, krasno kakor si človek ni mogel lepšega želeli. Lepo je bilo gledati, kako so na vseh hišah vihrale o jutranjem solncu narodne tribojne zastave. Proti 9. uri začelo je vreti ljudstvo h kolodvoru, pričakovat ljubljanske goste. Kmalo pridrdra hlapon in z živimi živioklici pozdravljalo je ljudstvo vlak, iz ktere ga so odzravljali Sokoli, kimaje s klobuci skozi okna. Radosti nam je bilo srce, ko se prikaže iz kolodvora prva zastava Sokolska, in se zasveti v solncu; presrečno „živio“ in „živili“ donelo je nasproti Slovincem v pozdrav, ktero je bilo še bolj gromovito, ko se prikaže druga naša zastava pevska, prekrasno darilo ljubljanskih Slovcov, nad glavami tisočernih nazočih. Čez 50 Sokolov in mnogo udov čitalnice in družih domoljubov pripeljal je ljubljanski vlak. Komaj da smo si pot naredili skozi množico in prišli do prve hiše, pozdravi nas s krepkim govorom predsednik „Kola“ gosp. Krešič in načelnik Sokola, g. dr. Costa, ozdravlja mu v imenu Sokolov in pevcev

ravno tako krepko in srčno. Na gornjej lici pričakuje nas „Kolo“ v narodni obleki z dvema zastavama in pevaje „Naprej“ dospemo do njih. Ko odpojemo, zapojó oni v zboru „slavsko domovino“ in pozdravivši se tako s pesmami, ki segajo v plameča srca, idemo naprej skozi mesto. Obdajala nas je neštevilna množica in menjaje peli smo Slovinci in Hrvati in tako dospeli do strelnice, kjer so slovenskim bratom na čast zagromeli možnarji. Ob 9. uri bila je v prvostolnej cerkvi svečana božja služba, ktero je opravljal prevzvišeni kardinal Haulik, in pri kterej so bili nazoči svitli ban Sokčević in vsa uradništva, članovi sabora itd. in mnogo ljudstva. Tudi je bila dnevu primerna pridiga o značaju Zrinske slavnosti. Po končanej božjej službi, pri kterej se je izvrstno pela hrvaška maša, razkropili smo se po vsem mestu, pravniki ondašnje akademije pa so nas vodili preprijazno in nam pokazali vse znamenitosti. Posebno imeniten del cele slavnosti bil je svečani banket v hotelu pri „caru avstrijskem“. Zbranih je bilo blizo 200 gostov, in na čelu bil jim je prevzvišeni škup Strossmayer, okoli njega častni gosti iz Slovenije in Slovske. Naravno je, da so bile glavna stvar pri tem obedu zdravice in napitnice. Veliki župan zagrebški g. Kukuljevič, kakor prvosednik centralnega slavnostnega odbora, pozdravi celo društvo, posebno pa goste iz Slovenije in Slovske. Zahvali se mu najprej dr. Hurban, kateri pozdravi v imenu slovske matice narod, kateri tako časti svoje junake in omenja trpljenje Slo-

vakov. Ko je drugi poslanec matice slovske g. Zlota s solznim očesom zaklical: „Ogerska nije madjarska, ogerska je naša, slovska, slovska; ona je bila naša prej ko so bili Madjari pri nas, mi smo jo se svojo krvjó branili, mi jo hočemo se svojo krvjó i dalje braniti“, — donelo je gromovito ploskanje po dvorani. Dr. Bleiweis zahvali se v imenu Slovincem, in kaže s kakimi nezgodami se morajo boriti Slovinci; to združenje Slovincem in Hrvatov, ktero se pri tej svečanosti kaže, je ravno to, po čemur hrepenijo Slovinci; da v resnej dobi je to prvi važnejši sestanek Slovincem s Hrvati. Po tem iskreno pozdravljenem govoru zahvali se g. škup Strossmayer s krasno besedo. Spominja, kako je ravno današnja slavnost važna za Hrvate, kajti časi so resni, od ene strani so okoliščine Hrvatom neugodne, od druge strani pa so prihiteli k njim bratje. Ta dan bode morebiti važen v zgodovini Jugoslavenov. Uztrajnost Sigetska naj nam bode izgled, da trdno uztrajamo na svojem pravu, da za svoj narod vse žrtvujemo, tudi življenje. Dalje nazdravlja tudi brate dalmatinske, brate Srbe in Čehe in napije zdravico slogi srbskej in hrvaškej. V imenu Srbov se zahvali g. dr. Polit ter izreče: Bog daj ono slogo, ki je vladala o času Zrinskega v obrani proti navalom Osmanstva, ko je stal brat za brata, da ta sloga zopet nastane, kedar solnce lepše bodočnosti zasije! Iskreno govoril je še tudi dr. Tomán ter rekel, da Slovinci hočejo gledati, da se njihovo srce stopi na srcu Hrva-

Avstrijsko cesarstvo.

Na Dunaju. → (Deželni zbori.)

v federativnej Avstriji bi vsak narod, ki daje Bogu, kar je Božjega in cesarju, kar je cesarjevega, tudi sam zadobil, kar je njegovega. V federativnej Avstriji bi še le postali ravnopravni vsi avstrijski narodi pri deljenju političnih in narodnih pravic, kakor so bili ravnopravni pred kanonami sovražnikov in kakor so še zdaj ravnopravni, kedar se po davkarijah poje pesmica: Dajte, dajte! Prenaredba Avstrije na federativnej podlagi je posebno nam Slovencem krvavo potrebna, ker smo zdaj že prav najmanjši avstrijski narod, na šest ali celo osem kosov in toliko deželnih zborov raztrgani, izmed katerih so eni takovi, da si nismo celó nič boljši, če kacega poslanca v nje pošljemo ali ne, ker nas tam šolmajstruje tuja večina, ktera pusti lepo na miru Juda in Cigana, ali neusmiljeno in trdo ima Slovana. Avtonomijo in ravnopravnost narodno nam obetati pa tako raztrganost zagovarjati in zedinjenje Slovencev v eno deželo ovirati, pravi se z eno roko lačnemu kruh ponujati, z drugo pa mu usta mašiti. Res je sicer, da bi federalizem Avstriji vso drugo podobo podelil; res je, da bi se le v resnici skupne državne zadeve na prihodnjem, državnem shodu (kongressu) na Dunaji obravnavale, a vse druge se različnim deželnim skupinam prepuščale; res je tudi, da bi se vsled tega narodi avstrijski, ktere zdaj tujci ali domačini, ki so še slabši od tujcev, vladajo, prav dobro počutili; ali zavoljo tega ne bi Avstrije slabosti zalivale, kakor njeni sedanji zdravniki — centralisti in dualisti — čenčajo, marveč počutila bi se tudi ona poleg vsega tega in ravno zavoljo tega prav dobro (slabše kakor pod njihovim vodstvom se tako skoro počutiti ne more!); kajti kje hoče država moč in veljavo jemati, ako ne v sreči in zadovoljnosti, v moči in veljavi posameznih delov — narodov svojih?! Človek se ne more junakom prištevati, naj je še tako zdravega želodca in velikega apetita, ako ima mršave, šibke, v razvoju zaostale roke in noge. Tako tudi država ne more prave moči in veljave doseči, dokler je tako vredjena, da so posamezni deli njeni v naravnem razvitju in napredovanju zadrževani. — Prenaredba Avstrije na federativnej podlagi pa je skoro ravno tako tudi drugim narodom avstrijskim krvavo potrebna. —

(Dalje pride.)

Zalostno je za moravske Slovence, ker zdaj se bode novi deželni zbor zopet po starem kopitu sklical in Slovani so zopet v zboru v manjšini, ako lih jih je več kot dve tretjini vseh prebivalcev moravskih. — Obernimo se zdaj na ogerski deželni zbor, v katerem je včeraj prišel kraljev rešrikt na vrsto. Vodja obeh dvuh strank, Tisza in Deák, napravila sta posebne predloge, ki se bodo tiskani v prihodnej seji poslancem v roke podali in se bodo tudi še le v prihodnej seji o predlogih razgovarjali. Tisza v svojem predlogu zahteva, naj deželni zbor kralja prosi, danaj se kar ministerstvo izvoli, sploh da se ustava leta 1848 zopet vpelje; preden se to ne stori ne more zbor dalje obravnavati. Deák tudi zahteva ministerstvo, vendar naj tudi še za ta čas odbor sedemšestdeseterih, ki je zaradi skupnih zadev izvoljen bil in pododbor šestnajsterih svoje delovanje nadaljujeta. Kako se bode ta štrana izmotala? Vse prikazni nam le slabo obetajo! — V saboto t. j. 1. dec. se je začel razgovor v ogerskem zboru zastran adrese. Prvi govornik je bil Tisza sam, ki je svoj predlog pripravil, za njim je pa govoril Eötvös za Deákov predlog. V pondeljek 3. t. m. je nadaljevanje razgovorov. — Iz hrvaškega zbora se malo važnega sliši. „Pozor“ svetuje, naj poslanci o državnopravnih prašanjih še čakajo, da se bode poprej ogrski zbor izgovoril, kaj in kako.

Sploh se pa vidi, da bodo Hrvati možato postopali in se v večini poprijeli federalističnega programa, ker ste se Mažuraničeva in samostalna — Strossmayerjeva — stranka proti madjaronski zedinile in z zedinjenimi močmi boste se za neodvisnost trojedine kraljevine poganjale. Bog daj! — V zboru izvolili so poseben odbor, ki ima zboru zastran volitvenega reda predloge delati. Izbrani so v tá odbor: Bedeković, (prstovoljno odstopil pozneje), Mrazović, Prica, Perkovac, Čepulić, Horvat in baron Kušan; tudi se je odbor volil, ki ima adresu na kraljevski rešrikt osnovati; v tem odboru je tudi Strossmayer. —

Iz Prage imam vesele pogodbe poročiti. Kar mora vsacega razveseliti, je ve-

lika zmaga stranke „Pokroka“ pri volitvah v mestni odbor. Narodna stranka, pod vodstvom Palackega, Regera in Braunera, je nasvetovala svoje kandidate, nemška kazinina stranka pa svoje, in glej pri volitvi v četrtak izvoljenih jih je bilo 31 kandidatov narodne stranke in en sam nemške stranke. To je gotovo lep dokaz, da se Pražani zmiraj bolj in bolj čutijo kot Slovani in da s veseljem merijo tje, kamor jih njih hrabri vodniki peljejo. To si naj posebno bela Ljubljana zapomni, da bode tudi ona v tem posnemala zlato Prago. Druga zmaga je pri volitvah v Pržibramu in v starem mestu v deželni zbor; poprej so bili iz teh krajev nemški poslanci, zdaj so pa narodnjaki izvoljeni. V Pržibramu je mesto poprejšnega poslanca Lilla izvoljen rektor Koržistka, v starem mestu v Pragi pa na mesto profesorja Hasnerja oče rajnega nepozabljivega praškega župana — Pstross, Slava vrlim Čehom! Da bi tudi Slovenci pri prihodnjih volitvah tako možato postopali in svoje stare rodoljube poslušali, kot naši severni brati Čehi! — V solnograškem zboru so prenarredbe v volitvenem redu §§ 12 in 47 po vladinem nasvetu sprejeli. — Kar se zadnjega glasovanja v moravskem zboru tiče, s katerim so predlog Pražakov z večino enega glasa zavrgli, vidi se kako liberalni so Giskra in njegovi tovarši, ki so vsemu nasproti, kar bi enakopravnost vresničilo. Obžalovati je tá žalostni vspeh posebno zavoljo tega, ker je pri prihodnjem zboru treba dveh tretjin poslancev, da za prenarredbo glasujejo, ako se hoče volitveni red prenarrediti. — Tukajšnji časniki se kaj nad tem jezé, da v ljubljanskem zboru slov. poslanci slovenski govoré, češ, da jih vsi ne razamejo posebno, se našim časnikarjem poslanec Guttmannsthal smili, da mora toliko od narodnih poslancev trpeti. Mi pa smo v tem druge misli; na Kranjskem je deželni jezik pred vsem slovenski, in nikakor bi ne bilo prav, ako bi naši poslanci se ne posluževali svojega maternega jezika. Samo, žali Bog, da se še premalo slovenskega jezika poslužujejo ne le samo v deželnem zboru, ampak posebno tudi v občinskem mestnem odboru bele Ljubljane, ki se tako rada pa tudi po vsej pravici metropola slovenskega naroda imenuje. — V galickem zboru so posebne postave zaradi kmetijskih šol in učiteljskih zavodov pri-

to, da se popolnoma složijo. Kakor prejšni bila sta tudi ta dva govora navdušeno sprejeta in sledila je še zdravica za zdravico.

Ob eni uri bil je na strelnici skupni obed „Sokola“ in pravnikov tako, da je bilo ob enem tukaj in tam zbranih blizo 400 možakov, ki so sklenili nerazrušljivo zvezo in pobratimstvo. V vedno prijateljstvo podajali smo si tukaj Hrvati in Slovenci roké in prisegali si, da hočemo hudobne naklepe naših sosedov skupno vničiti. Prvikrat je tukaj Slovenec in Hrvat meddeželne meje podrl in eno celoto obeh zemelj si napravil in Bogme, tako naj bi bilo v resnici!

Po obedu na strelnici primemo Sokoli in pravniki svoje zastave in idemo gledat ljudsko svečanost na Zrinskovem (poprej novem) trgu. Po stari narodni šegi pekel se je tam cel vol in se delilo mesó, kruh in vino zastoj med ljudstvo. Pevaje skozi mesto pridemo s „Haj Slovani“ do „avstrijskega cara“ in obe društvi kakor ves zbran narod zaklicali so navdušeni: „Živio Strossmayer!“ in odzdravil nam je slavni mecen z balkona in zaklical: „Dobro došli bračomila Slovenci, duša iz naše duše, srce iz našeg srca, tielo iz našeg tiela“. Prvikrat smo ga videli in že nam je čestita, spoštovana podoba njegova se globoko vtisnila v srce, da ga nikdar več ne zabimo. Na Zrinskovem trgu zapele so se zopet nekoje narodne pesmi pri ustavljenem Zrinskovem kipu, ravno tako pri Jelačičevem kipu, od koder smo se podali do gledišča, kjer je bila ob 7 uri

slovesna beseda. Na tej poti doživeli smo trenutke, kateri nam nepozabljivi ostanejo na veke. Obdani od preljubljenega nam naroda, pozdravljeni s klici: Živili Slovenci, živili Sokoli, živila sloga, sloboda itd., odmevajočimi od tisočernih grl, objel bi bil vsak med nami celi svet, srčnega veselja polni pozabili smo vseh tug in žalosti preteklih dni; le ena misel nadvladala je vse, bratovska ljubezen, zedinjenje dveh junaških narodov. — Beseda bila je krasna in gledišče čez in čez prepolnjeno. Točke programa, večidel vzete iz hrvaških spevoiger, izpeljali so izvrstni moški in mešani zbori pevskega društva „Kola“ in „glasbenega zavoda“. Bilo je pevcev in pevk blizo 180. Velikansk vtisek učinila je cela krasna beseda.

Po koncertu bila je občna razsvetljava vsega mesta; zbrali smo se na „katarinskem“ trgu in na čelu zopet štiri zastave, za njimi družbeniki „Kola“, „Sokoli“ in dijaki z lampionami korakali smo po vsem mestu. Spremljevala nas je vojaška glasba in nebrojna množina ljudstva. Pred „avstrijskim carom“ napravili smo skupno prvemu Jugoslovanu, Strossmayerju, serenado. Nazoči odborniki Sokola in čitalnice ljubljanske šli so se mu poklanjat in ga pozdravljat. Bleiweis povabil ga je, naj gre gledat, kako lepo, bratovsko združene so slovenske in hrvaške zastave, kako pobratjeni so Hrvati in Slovenci; dr. Costa nazdravil mu je v imenu Sokola in dr. Toman v imenu maticice. Ljubljen vladika se je prikazal dvakrat na balkonu in ozdravljat ter nazdrav-

ljal posebno nas Slovence in Sokole. Z „Naprej zastava Slave“ odšli smo od preljubljenega kraja nazaj do strelnice. Tukaj bil je zopet Sokolu na čast bankét, ki ga je dalo „Kolo“ in sebralo se je čez 200 gostov. Stolaravnatelj bil je znani izvrstni hrvaški literat G. Šenoa in začel obed s prekrasnim govorom. Govorov in navdušenih napitnic bilo je mnogo in videlo se je, kako lep, velikansk je slovanski jezik. G. Šenoa pozdravil je Sokole in slovenske naše prvake, in odgovoril mu je dr. Costa z navdušenim govorom o zedinjenju Hrvatov in Slovencev. Dalje so govorili dr. Hurbán, dr. Razlag dr. Šuhaj, prvosednik zbora in še mnogo drugih. Dr. Polit pozdravil je mladino slovensko v imenu Srbov z iskreno besedo, v kterej je rekel, da Slovenci smo skrajna straža na zapadu; ako je Turčin Srbe tlačil, trpeli so Slovenci pod Nemci, turška sabla sekala je srbske glave, a germanizacija hotela je od Slovencev slovensko dušo. Navdušeno je bil sprejet ta izvrstni govor. Veselje trajalo je v strelnici skoro do zore. Končno omenim še to, da je telegramov došlo ta dan okoli 50 iz vseh krajev slovanskih dežel. Iz Hrvaškega, Srbskega, Slovenskega, Českega, Slovaškega, Dunaja itd., v kterih so se pozdravljali presrečno v slavo slovenskega junaka zbrani rodoljubi iz vseh krajev. Tako se je lepo in veličanstveno končal drugi dan narodne slavnosti.

(Konec pride.)

poročili; žali Bog, da so se že zopet Rusini in Poljaci razprli, tako da Rusini v noben odbor več ne volijo. To je res žalostno in slabo pospešuje slovansko vzajemnost! — V tirolskem zboru je nek predlog sprejet zastran južno-tirolskega, kako naj gre za varnost skrbeti in pa, da naj se vseučilišče popolni.

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Žalostni glasovi; prošnja za nemške šole; društvo v podporo ubogih pa pridnih realčanov; tatvine.) Komaj je vojskin hrup potihnil, že spet naznanjajo časniki, da vojska stoji pred durmi. Že smo omenili davno, da bode Beustova politika združila Ruse in Pruse in glejte! že se menda pošiljajo vojaki proti severnej in jutrovej meji. Še to smo brali, da se bode severna železnica za prevažanje druge robe v osmih dneh zaperla, ker se bodo le vojaki vozili. Vlađini časniki vse to podirajo in terdijo, da ni res; pa nihče jim noče verjeti, drugi časniki pa le terdijo svojo. Zunanjih homatij nam še manjka, ker znotraj še ni ničesar zavrnanega. Uboga Avstrija!! — Iz dež. zbora le to zvemo, da so 3. t. m. to je v pondeljek poslanci imeli skrivno sejo, v kateri so se posvetovali, ali se odpošlje resolucija ali adresa? Večidel so poslanci menda za resolucijo, vendar pa se bolj pripravna kaže adresa, katero sestavlja dr. Lugšin. Tudi to smo zvedeli iz dež. zbora, da je med občinami, ki so prosile za nemške šole slovenskim otrokom, prva občina na Žihpoljah. Nekdanji stari in dobro znani nemškutarji se vendar še niso zmodrili in prosijo za nekaj, da se jim morajo krave smejati! — Osnovale se je letos na tukajšnji realki neko društvo v ta namen, naj se podpirajo ubogi pa pridni učenci. To društvo razvija kaj lepo delavnost svojo. Več kot za 200 gl. je nakupilo šolskega orodja za uboge učence in ravno zdaj je spet odločilo 200 gl. za zimsko obleko. Naredilo se bode 14 toplih jop, 8 hlač in 8 visokih čevljev. Prihodnjo saboto, to je 8. dec. ob desetih, bode to društvo imelo veliki ali generalni zbor, v katerem se voli nov stanoviten odbor; dosedanji je bil samo začasen. — Spet moramo naznaniti, da so v Gospej sveti dve noči zaporedoma tatje dve hiši okradli; pri enej so železje iz okna izvili in po tem skozi okno vse iznosili, kar je v čimnati bilo. Pri drugi hiši so pa celo zid prebili in v hišo vderli. Strah za hiše na samoti!

Iz T. pri Polčnanah. (Prazna službo.) Pretekli mesec je lavantinski škofijski zakonik razglasoval, daje ekspeditor ali odpošiljavec škofijske kancelarije umerl in torej ta služba duhovnega stola z letnimi 400 gl. prazna. Gospodje dekani naj bi povedali, ako kje za takega moža vedó, ki je sposoben za imenovanje opravilo.

Ko sem tole novico prebral, mislil sem si, da bodo g. dekani menda vendar pravo zadeli, in za kandidata postavili moža, ki je kos jugoslovanskemu jeziku in uradovanja privajen, ako se enkrat res namerja, uresničiti tudi tukaj ravnopravnost in odpraviti tolmačenje na domačem pragu.

Ne bi pa bilo tudi odveč, ako bi se koj kak duhoven v to službo poklical. Da so izmed njih marsikteri tej službi kos, menda ne bode trebalo dokazovati, saj je pred kratkim nek penzioniran duhoven lovantinske škofije se nekemu občinskemu predstojniku ponujal (?) za notarja, toda zastonj, — ni mu šlo srečno izpod rok. Vedite pa tudi, da imamo sedem penzioniranih duhovnov, in vsi ti živé na tujem kot izseljenci, akoravno bi drugači v vsakej dekaniji še eden prost duhoven bil večkrat, posebno ob praznikih in drugih slučajih močno potreben; ali pa nam vsaj povejte, zakaj raji drugod ko v domačej škofiji svojo mirovino vživite?

Od sv. Jurja na Ščavnici, 13. nov. A. J. (Kako se učiteljem godi? Kaj bo? Letina. Nesreča.) Ne zameri, dragi „Slovenec“, abogemu podučitelju, da on tebi milo potoži revščino, v koji živi večina podučiteljev in te srčno prosi, da naznaníš našo nevoljo vsemu svetu, — morebiti pošlje Bog kakega prijatelja, koji se nas usmili. —

Znano je, da se od vseh strani t. j. od visoke vlade do priprostega kmeta tirja veliko veliko v sedanjem času od učiteljev. —

To tudi ni napačno! Izobraževati bi se moral učitelj vsestransko, rečem slobodno, moral bi se bližati sè svojim duhom „filozofom“, pa odkod zajemati k temu potrebnih sredstev?!

Letna plača podučiteljev je zelo pičila in sicer tako pičila, da jih mnogo mora prav po siromaško oblečenih biti, kajti ne morejo si svojemu stanu primerne obleke za ovih 30 — 50 gl. kupiti. Temu pa bi se še dalo kako v okom priti, ako bi le nikakvih drugih potreb ne imeli.

Sedaj pa, dragi bralci! sodite lahko, kako nemogoče je podučitelju za svojo izobraženost in napredek skrbeti!? — Čitali ste morebiti tudi v 45. l. „Novic“ o letošnjem učiteljskem zboru v Ljutomeru, da si je ondi g. A. na vso moč prizadeval zljajšati stroške, kojih je za napredovanje v omiki in izobraženosti potreba, pa vse je bilo zastonj, — bob je metal ob zid!

Govoril je o občni dekaniji „knjižnici“ za učitelje, ktera bi se v št. Jurski dekaniji zelo lahko, brez vse težave ustanovila, ali čč. gg. školniki so enoglasno hrup zagnali, da imajo dovolj pedagogičnih bukev i. t. d. Pa zdaj le poslušajte, koliko jih vsakteri ima.

Pripravniško šolo dovršivši dobim „dekret“ k sv. Jurju, se vé da kakor poslušavec nisem družih bukvic imel, nego šolske. Poprosim torej ponižno svojega g. školnika, naj mi te ali une bukve posodi. On pa mi pravi na to: Jaz drugih nimam, nego samo „politično šolsko vredbo“ (politische Schulverfassung). — Mislil sem si pri teh besedah: Jožek, sedaj sva v dober kraj prišla. Na dalje mi pravi: „Thun's nur diese gut studieren, sonst brauchens nix“. — Res, pri takem številu knjig ni treba nikake bukvarnice!!!

V letošnjih počitnicah sem na več takih gospodov naletel, kateri tako obširne knjižnice sè svojimi stroški množijo, itd. Toda od tega naj bo zdaj zadosti! — Kaj pa časopisi delajo?! Tu pa tam sem na kak nemški list naletel, n. pr. „Tagsblatt (Kreuzerblatt), Tagespost“ itd. Kje pa so ostali slovanski listi: „Novice“, „Slovenec“, „Glasnik“, „Pozor“, „Uč. Tovarš“? itd. Koliko pa jih čita ove slov. časnike? — Žalibože še se nahajajo taki, ki še prav ne vedó, kaj da časniki sè svojimi zapopadki namerjajo; še celo take bi lahko med njimi našel, ki ne vedo kaj beseda „časnik“ pomenja! Na noge torej in omislite si slov. listov, dajte se zapisati v slovensko Matico, stopite v družbo sv. Mohorja i. t. d. Verjemite mi, da bo to vam in vaši šolski mladini na korist. Kar pa se tiče zgorej omenjene „knjižnice“, prosim vas še enkrat, dragi slovenski in šolski bratje, ako vam je za narodnost, omiko in izobraženost mar, združimo moči in gotovo bodemo potem lahko premagali vse težave. Vsak si lože nekaj odtrga, nego eden vse in ustanovljena bode gotovo zaželena „knjižnica“! — Kar pa se tiče plače podučiteljev, prosim tebe, visoka vlada i nadzorništvo šolsko, ponižno v imenu vseh sodelavcev svojih, zboljšajte nam naše letnine, kakor najhitreje mogoče, da se zamoremo izobraževati ter zadostovati sedanjim potrebam!

Ne vežite našega duha na zemljo, ampak naj se svobodno vzdiguje ter tudi vodi po isti poti dušne zmožnosti svoje šolske mladine. Saj menda lahko vsak vidi, kako zelo potrebne da sò nam dobre šole. Boljša plača se bo tudi že pri dobri volji dobila. Bog

daj, da bi skorej nastopila ova doba, da se zamoremo postaviti na isto stopinjo izobraženosti, katero narod in dom. od nas zahteva! — Letina je bila pri nas še dovolj dobra, sicer je v proletju mraz nekoliko polje in gorice pokvaril, vendar pa so poljski kakor tudi vinski pridelki navadno večji, kakor so se jih ljudje nadjali. Vina irnamo precej, tudi se že nekoliko pri novcih pozna, da je bila letina še dovolj dobra. — $\frac{3}{4}$ ure od naše crkve leži vas „Okoslavci“, blizo ktere ondotni kmetje rudo kopljejo. V imenovanem rudniku se je pretekli teden velika nesreča pripetila. Eden izmed delavcev, S. L., kateri je že več let trpel za padavico, se je pri tej priči ubil tam, kjer ga je ravno, ko je na 1 — 2° visokem homcu kamenje obdelaval, veliki beteg vrgel.

Ptuje dežele.

Italija. Derž. zbor je na 15. dec. sklican. Casati bode starešinstvu predsedoval. Kraljevič Humbert misli za gotovo na Dunaj potovati in cesarski dvor obiskati, da bi snubil katero avstrijskih cesaričin, kar mu je drugod že večkrat spodletelo. Iz Dunaja pa pojde bojè tudi v Berlin, da bi se kralju zavezniku osebno poklonil in snidel z angleškim kraljevičem-naslednikom, ki se bode na poti iz Petrograda tudi nekaj časa tam mudil. Da bi pa to potovanje kak političin upliv imelo, ni lahko pričakovati, ker zlasti na Angleškem kralj le kraljuje, vlada pa ne. — Iz Vidma in Verone se piše, da se je v obeh mestih posebno društvo ustanovilo, ki bode po zgledu nekdanjega beneškega (comitato Veneto) za to skerbalo in delalo, da se Istrija, Terst, Goriško in južno Tiroljsko prej ko mogoče z italijanskim kraljestvom združi. — Ali ni to za avstrijsko vlado dosti očitna kažipot, kaj da ima neutegoma storiti, da danes ali jutri spet prepozno ne bo! — Sliši se tudi, da bi Terst tudi Bismark rad imel in da je že neka povelja ondotnemu pruskemu zastopniku poslal, naj skuša Terst po vsaki ceni za Nemčijo pridobiti. — Tako se že pulijo za naša posetva, — kaj bo še le, če mir ne bo „na veke“ trajal in mi nič pripravljeno ne bomo!?

Rim. Od tod se vedno kaj drugega sliši, vendar gotovega nič. Tako pišejo eni, da ima papež namen v Rimu ostatei, naj pride, kar hoče, posebno če italijanska vlada prekličè sklep državnega zbora, po katerem ima Rim veliko in stolno mesto novega ital. kraljestva biti. Kardinal Antonelli, dozdanji rimski derž. minister, bi potem kacega Italiji bolj prijaznega naslednika dobil. Drugi ga hočejo vedeti, da bode papež po vsaki ceni Rim zapustil in se najprej podal v Civita vecchio in potem dalje naprej — kam? nihče za gotovo ne pove. Zopet drugi pa pričakujejo, da bode francoska cesarica, ktera misli 12. dec. v Rim priti, v zadnjem trenutku hitro vse tako uravnala, da bodo vsi povsod zadovoljni. General Fleury jej tudi pripravlja v tem smislu pot ter si neki veliko prizadeva, da bi se namesto Ricasoli-ja Ratazzi za ministra vnanjih zadev postavil ter da bi vlada kacega sposobnega moža (Vegezzi-ja ali Menabrea) koj v Rim poslala, kakor je že tudi Minghetti menda v enacih zadevah potoval v Pariz. — 8. dec. bode spet papež v kardinalskem zboru govoril in tedaj mislijo, da bode očitno povedal, kaj da misli storiti.

Angleška. Ministerstvo ni menda enih misli zastran tega, kako naj bi se volitni red predrugačil. Eni izmed ministrov namreč hočejo, naj bi se v tej zadevi nič ne storilo; drugi so za nekaj predlog, vendar naj bi se zbornica še le 1. 1868 o njem posvetovala, zopet drugi pa želijo napraviti še svobodniši predlog, kakor ga je pa poprejšnje ministerstvo predlagalo. Med poslednjimi se imenujeta grof Disraeli in lord Stanley. — Tako imenovani „Fenijanci“, ki

so zdaj zlasti po severni Ameriki zoper angleško vlado zelo rogovolili, pa brez posebnega uspeha, stopajo po telegrafskih naznanilih iz Dublina na Irskem spet krepkejši na noge. Tudi je neki v tem mestu vse nekako nemirno in razdraženo, tako da se je spet homatij bati. Poslednje dni je vlada veliko orožja, ki se je skrivši na Irsko vvažalo, pograbila in nekaj sumljivih ljudi zaperla ter 1000 £ šterlingov tistemu obljubila, kdor znanega glavarja Fenijancev, z imenom Stefens-a, vjame. Vlada naj bi pa vendar tudi enkrat Ircem dala, kar jim gre, sicer pride Angleška prav lahko če tudi ne ob irski otok pa vsaj ob Kanado v Ameriki, kjer tudi Amerikanci ne bodo rok križem držali, ki jih že davno stegujejo po Kanadi.

Rusija. Od tod se poročajo vedno le nemirne novice, ki, kakor smo že zadnjič rekli, nič drugega ne povedó, kakor to, da se Rus na vojsko pripravlja in da sta s Prusom sklenila Avstrijo razdeliti. Tako pripovedujejo časniki, da se pomikujejo cele trupe ruskih vojakov proti Poljskemu in doljni Donavi; da je Rus že pred nekaj leti več milijonov za železne ceste na posodo vzel, v resnici pa jih je za druge — vojskine priprave porabil; nadalje da so tudi naše severne železnice povelje dobile, naj se pripravijo za prevažanje vojakov in vojaške robe itd. — To so res kaj nemirne novice, ki ne obetajo nič prida, zlasti če se primerijo z naznanilom Gorčakovoga časnika „Journal de Petersburg“, ki je oni dan pisal, da Rusije ne vežejo več pogodbe po krimski vojski, da se je od tistihmal že opomogla in se čuti dosti močno, krepko na noge stopiti, da se reši iz točno vprašanje, in da se zategadel sklence zaveza s Prusi. Lahko je tudi mogoče, da dobi romanski knez kako rusko cesaričino v zakon. Tudi je zdaj velika nabira po vsem carstvu razpisana in ukazano, da naj se namah 162.000 pušek na iglo pripravi. Kaj bo?

Amerika. Volitve so se Johnsonovi politiki nasproti izverševale. K večemu bo imel priveržencev 95 tako imenovanih demokratov, ki bodo nasproti stali 147 radikalcev. Johnsonove politike tedaj ameriški narod ne odobrava. Tolikanj bolj pa se je president z vnanjo politiko pečati začel, morebiti ga to tudi obderži, zlasti ker še zdaj najveljavniši možje prevdarjajo, da nikamor ne kaže, Johnsona zaradi velike izdaje tožiti. Če mu v Mehiki zoper Francoze in Angleže zastran ladije „Alabama“ vse po sreči izide, bo Johnson prejel ko ne spet na konju.

Naši deželni zbori.

Kranjski. (Dopis) — š — . Kar se je v prvih dveh sejah zgodilo, si že dragi „Slovenec“ naznanil. V 3. seji se je baron Codelli odpovedal poslanstvu, v 4. pa tudi še frankobrodki Golob. Sicer pa ta zadnja, če ne tudi prva odpoved, ni nobene milovanja, temveč smeha vredna, da je ta kmet v nemškeje suknji, dasi le po slovenskih in hrvaških krajih kupčuje z vinom, še le zdaj na konci prve šestletne dobe polovnik odveznil ter pokazal svojo luč. Morebiti se je prepričal, da z vednim „nein“ proti vsakemu predlogu, ki le količkaj na narodno stran cika, Velikonemcem na slovenskeje zemlji celo nič pomagano ni, pa tudi ne, ako Golob roko stiskuje Anastazij! Kakor je golobček čutil, da za zanj ne bode več prostora v prihodnjem novoizvoljenem deželnem zboru, tako se je še tudi drugih možiceljnov poprijel ta strah ter se zdaj na vse kriplje napenjajo, veliko veliko če tudi prazne slame mlatiti. Tako je g. Gutman o deželnej sirotnici in kmetijskej šoli sicer mnogo kvasil lepih besedi, ki so že zdaj namenjene za prihodnje volilce, pa prežvekoval je le, kar je že deželni odbor sam po svojem poročevalcu dr. Bleiwei-

su sporočil zboru. G. Gutman je posebno podpiral deželnega odbora nasvet: „naj se prizadeva, da se napravi po izgledu Grosavske niže kmetijske šole tudi skupna kmetijska šola za Kranjsko, slovenski Stajer, Istrijo in Goriško; ko je pa pl. Gutman stal pozneje predlagal, da bi vsako leto 1500 gld. kot štipendije razdelili, da bi hodili naši učenci na tuja — se ve da, ker nimamo domačih — kmetijska učilišča, — toda ne se učiti kmetijstva, ampak le pomenčevati se, kakor so gg. Bleiweiss, Toman in Svetec brž zapazili, kam pes taco moli, hitro je g. Gutman 5 minut potem zakričal s ponosnim glasom: „Der herr ritter v. Gutmanstal hat mir ganz aus der seele gesprochen!“ Prihodnji volilci! Liberatē nos a — Gutmano!

G. Brolih je pa zopet narobe mislil ter govoril zoper napravo deželne sirotnice; kajti tudi on že čuje zvoniti poslanstva — mrtvaški zvon! Če je na tem mestu deželno ali kmečko revščino popisoval ter se grozil nad sirotnico, gotovo si ni utrdil zaupanja našega kmeta. Pa na konci svojega brbljanja — kakor navadno — pravi: „Ich stelle zwar keinen Antrag, aber doch i. t. d.“ — da le govori! Da bi se le g. Brolih v prihodnjem deželnem zboru sam spremenil v strah, kterege okoli in okoli — nič ni! — Pa tudi g. Mulley — prva leta naroden, zadnji dve pa neroden — moral je od neke že lani pripravljene nezaupnice slišati — ne vem, zakaj da mu je narodni Vipavčani izročili niso za res? — da je v 5. seji, ko so pretresovali podporo za umetna dela Reške ceste, celo on slovenski govoril. Zagotavljam, da ga je slovenski lepši poslušati, kakor nemški, da si tudi nekterih tehniških imen, kakor „pläne, Kostenüberschläge, lokalkundige in ingenieure“, ni vedel posloveniti. G. Mulley! ali ni velika kvar za vaš volilni okraj in za slovenski narod na Kranjskem sploh, da se tako lovite, vi, ki bi lahko postopali neodvisno od starokopitnežev, Velikonemcev in nemškutarjev? Predramite se, morebiti se potem Vaš sosed na levoj — g. Obreza — ki le slovenski — molči, tudi prebudi! Čudno je pa to, da vidva v privatnih krogih zmirom se prištevata narodnim možem in naša načela za dobra spoznavata; ko pa stopita v deželni zbor, mahoma vse obrneta naopak!

Važno je vprašanje, ktero je stavil dr. Costa in sodrugi deželnej vladi, namreč: 1. ali je volja visoke vlade priganjati, da se vse naredbe v načrtu novih pravil kranjske hranilnice odpravijo, ktere se ne strinjajo z dvornim dekretom dne 26. sept. 1846 št. 29304? 2. Ali ni visoke vlade volja, ta načrt novih pravil zaradi velike važnosti hranilnice za vso deželo podati deželnemu zboru, da naznani svoje mnenje in želje?

Goriški. V 3. seji je najprej poslanec Deperis predlagal, naj zbornica izvoli poseben odbor 5 udov, ki naj prevdarja in zboru poroča, kako naj bi se, kar najhitreji mogoče, cesta čez Predil v dober stan spravila. Pripoveduje pa pri tej priliki, kako da je ta cesta zdaj za Goriško važna, ker je edina, ki Goriško s Koroškimi veže itd. Zbornica je odobrila ta nasvet. Ravno tako je potrdila vladin predlog (poročevalec g. Vinkler) o preuredbi §§. 13 in 15 dež. reda. Posl. Gorjup je poročal nadalje o proračunu štipendijske, gospenje in deželne zaloge; zbornica je vse odobrila. Dalje je g. Doljak predlagal, naj se poseben odbor 3 poslancev izvoli za to, da prevdarjajo o tem, kako gre ravnati z uradniki, ki od drugod na Goriško pridejo, in kako je z odškodnino za tržaško porodnišnico. Potem se je v drugo bral načrt dež. volitnega reda. Zbornica je še tudi sklenila podariti iz deželne blagajnice 200 gld. nesrečnim Volčanskim pogorelcem. In slednjič je poročal posl. Gorjup o proračunu dež. zemljiščno-odvezne zaloge ter nasvetoval, naj se naloži neposrednjim davkom doklada 12% ter se s tem doplača, kar ta zaloga potrebuje.

Duhovske zadeve.

Krška škofija: Umril je g. Andrej pl. Šluderman, bivši pokrški župnik.
R. J. P.!

Srečkanje

(Srečke l. 1839) Pri srečkanju 1. t. m. je bilo 114 serij vzdignjenih in so te le: št. 37, 40, 117, 190, 198, 270, 272, 394, 403, 459, 474, 513, 572, 626, 628, 792, 801, 826, 869, 836, 983, 1031, 1076, 1112, 1201, 1319, 1407, 1449, 1461, 1493, 1589, 1620, 1633, 1661, 1669, 1697, 1698, 1754, 1768, 1771, 1796, 1845, 1852, 1921, 1954, 1987, 2015, 2018, 2037, 2104, 2150, 2165, 2268, 2350, 2403, 2710, 2761, 2888, 2893, 2895, 2909, 3236, 3305, 3317, 3318, 3442, 3461, 3464, 3465, 3556, 3672, 3684, 3736, 3803, 3936, 3987, 4096, 4106, 4109, 4147, 4375, 4432, 4488, 4621, 4647, 4665, 4706, 4707, 4791, 4801, 4822, 4912, 4944, 4968, 5013, 5091, 5127, 5181, 5188, 5241, 5321, 5339, 5348, 5421, 5429, 5431, 5452, 5478, 5677, 5681, 5713, 5856, 5949 in 5967.

(Srečke l. 1864) Pri srečkanju 1. t. m. so te le številke največ zadele: serija 3607 št. 43 dobi 250.000 gld.; s. 1283 št. 26. dobi 25.000 gld.; s. 3607 št. 22 d. 15.000 g.; s. 2972 št. 60 d. 10.000 g.; s. 1366 št. 64 in s. 3607 št. 9. d. po 5.000 gld.; s. 1371 št. 7 in št. 43. s. 2972 št. 15 d. po 2.000 gld.; s. 543 št. 11 in 32, s. 980 št. 7, s. 1283 št. 24 in 62, in s. 1371 št. 53 d. po 1000 gld.

Dunajska borsa 5. decembra 1866.

5% metalike	59.—
5% nacional	66.40
1860 derž. posoj	80.10
B. n. kine akcije	710.—
Kreditno	151.—
London	128.50
Novi zlati	6.10%
Srebro	127.50

Oglas

POTICE

MASLENE ŠTRUCE

dobivajo se od zdaj vsak dan pri meni, če kdo naroči nanje; pošiljajo se tudi po pošti na pismeno naročilo, kteremu naj se priloži plačilo, adresa (naslov), in kakšno potico kdo hoče imeti.

Poštnino, ktero moram jaz naprej plačati, povernejo prejemalci na pošti (nachnahme).

CENA:

Orehova medena iz ☿ moke	3 gld.	— kr.
orehova	2	50
mandljine	3	—
civebaste	3	—
maslene štruce funt po	—	25

Dalej priporočam prav lep ržen kruh, ki sem ga zdaj začel peči funt po 9 kr.

Vse to je prav po ceni in dobro pečeno.
V Ljubljani 2. decembra 1866.

Jernej Blaž.